

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำและการใช้โวหารภาพพจน์ในการเขียนบทความของเมอร์ลินในคอลัมน์ร้อยแปดพันเก้าในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข้อมูล ที่ใช้ศึกษามาจากบทความของเมอร์ลิน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแหล่งข้อมูลที่เป็นบทความที่เขียนขึ้นในระหว่างปี พ. ศ. 2546 – 2548

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บทความของเมอร์ลินในคอลัมน์ร้อยแปดพันเก้า ในระหว่างปี พ. ศ. 2546 – 2548 ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รวมทั้งหมด 156 ฉบับ มีบทความทั้งสิ้น 156 บทความ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้คำและการใช้โวหารภาพพจน์ในการเขียนบทความของเมอร์ลินในคอลัมน์ร้อยแปดพันเก้าในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

เกณฑ์การใช้คำ

1. การใช้คำเลียนเสียงพูด หมายถึง การใช้คำต่าง ๆ ตามการออกเสียง เช่น คี๊ด ชู้ด ไซมัย อย่างนี้ คินะเนีย ฯลฯ (ชานาญ, 2522: 81)

2. คำย่อ คือ การลดรูปของคำหรือการทำให้คำนั้นสั้นลง โดยทั่วไปการย่อคำจะปรากฏในรูปของพยัญชนะหนึ่งตัวตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น พ. ศ. ย่อมาจากพุทธศักราช, ต. ย่อมาจาก ตำบล เป็นต้น(ปรีชา, 2525: 186)

3. คำตัด หมายถึง การตัดหรือการลดรูปของคำให้เหลือน้อยกว่าคำเดิม โดยที่ตัดหรือลดพยางค์แล้วความหมายเท่ากับคำเดิมหรือแม้จะมีความหมายเพี้ยนไปจากคำเดิมบ้าง แต่ก็ยังแสดงเค้าของคำเดิมอยู่ (กำชัย, 2519: 158)

4. คำไม่สุภาพ ได้แก่ คำที่ระคายหู ไม่พึงใช้ในหมู่ผู้มีกิริยาวาจาดี เช่น อ้าย อี มึง ถู ตอ แผล วะ แดก เลือก ห่า ฯลฯ (ปราณี, 2541: 70)

5. คำสแลง คือ คำที่ตั้งให้ตามอารมณ์เด็กวัยรุ่น คำเหล่านี้เกิดขึ้นชั่วคราวแล้วก็หายไป เช่น เย็นไปเลย จึกโก๋ จมไปเลย กระจุกซัดมัน สะบัดช่อ นิ่ง ฯลฯ (ผออบ, 2544: 69)

6. คำอุทาน คือ คำที่เปล่งออกมาด้วยอารมณ์สะเทือนใจ เวลาตกใจ ดีใจ หรือแปลกใจ คำอุทาน บางคำได้กลายมาเป็นคำกริยา และคำวิเศษณ์ ที่ถือว่าเป็นคำสำคัญในภาษาไทย คำอุทานเพียงคำเดียวอาจ บอกความรู้สึกของคนได้โดยไม่ต้องกล่าวถ้อยคำยืดยาว ถือเป็นการประหยัถ้อยคำได้อย่างหนึ่ง (บรรจบ, ม.ป.ป. : 223)

7. คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ คือ คำที่นำมาใช้ในภาษาไทยจนเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย จะเป็นการเขียนทับศัพท์โดยตรงหรือเลียนเสียงก็ตาม แม้จะมีเครื่องหมายวรรณยุกต์อยู่ด้วยก็เก็บไว้ตามนั้น เช่น คำว่า ก๊อปปี้ แก๊ส ลูกกี้ เค้ก เซอร์ม ทอฟฟี่ ปู๊ฟ ปลั๊ก ฟุสแก๊ป รักบี้ แท็กชี วิสกี ฯลฯ (ศรีจันทร์, 2538: 29)

8. คำซ้อน คือ คำที่มีคำเดียว 2 คำ ที่มีความหมายหรือเสียงคล้ายกัน ใกล้เคียงกัน หรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน ซ้อนเข้าคู่กัน เมื่อซ้อนแล้วจะมีความหมายใหม่เกิดขึ้น แม้ว่าบางคำ ความหมายจะไม่แปลกไปกว่าความหมายเดิมมากนัก แต่ก็ต้องมีความหมายและที่ใช้ต่างออกไปบ้าง (บรรจบ, 2544: 62) คำซ้อนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ การนำคำเดียวที่มีความหมายสมบูรณ์ มีที่ใช้ในภาษามาซ้อนเข้าคู่กัน คำหนึ่งเป็นคำต้น อีกคำหนึ่งเป็นคำท้าย คำต้นกับคำท้ายมีความหมายคล้ายกัน ใกล้เคียงกันหรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน อาจเป็นคำไทยด้วยกันหรือคำต่างประเทศด้วยกัน หรือเป็นคำไทยกับคำต่างประเทศซ้อนกันก็ได้ และคำที่ซ้อนกันแล้วต้องเกิดความหมายใหม่ ซึ่งอาจไม่เปลี่ยนไปจากความหมายเดิมมากนัก หรืออาจเปลี่ยนไปมาก แต่ถึงจะเปลี่ยนความหมายหรือไม่

เปลี่ยนอย่างไรก็ตามความหมายใหม่ย่อมเนื่องกับความหมายเดิม พอให้เห็นเค้าความหมายได้ (บรรจบ, 2544: 62)

2. คำซ้อนเพื่อเสียง มุ่งที่เสียงมากกว่าความหมาย คำที่มาซ้อนกันจึงอาจจะไม่มี ความหมายเลย เช่น โล กับ เล หรือมีความหมายเพียงคำใดคำเดียว เช่น มอมกับแมม มอม มี ความหมาย แต่ แมม ไม่มีความหมาย บางทีแต่ละคำมีความหมาย แต่ความหมายไม่เนื่องกับ ความหมายใหม่เลย เช่น จอแจ จอ มีความหมายว่า คด โกง แต่ แจ หมายถึงเสียงร้องของเด็ก ส่วนจอแจหมายความว่า ไม่สู้ เอาใจยาก วิธีการสร้างคำซ้อนเพื่อเสียง จึงต่างจากคำซ้อนเพื่อ ความหมาย โดยจะนำคำที่เสียงมีที่เกิดระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันซ้อนกันเข้า เมื่อซ้อนแล้วจะ เกิดความหมายใหม่ซึ่งโดยมากไม่เนื่องกับความหมายของคำเดี่ยวแต่ละคำ แต่ที่มีความหมาย เนื่องกันก็มี (บรรจบ, 2544: 62)

9. คำซ้ำ คือ คำคำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนักหรือบางที่ต่างกันไป กับคำเดี่ยวเพียงคำเดียว จึงถือว่าเป็นคำสร้างใหม่ มีความหมายใหม่ทำนองเดียวกับคำซ้อน ต่างกันก็ แต่เพียงคำซ้ำ ใช้คำคำเดียวกันซ้อนกันเท่านั้น และเพื่อให้รู้ว่าคำที่กล่าวซ้ำกัน 2 ครั้งนั้นเป็นคำซ้ำ ไม่ใช่คำเดี่ยว ๆ เรียงกัน จึงต้องคิดเครื่องหมายกำกับไว้ ในภาษาไทยใช้ไม้ยมกแทนคำท้ายที่ซ้ำกับ คำต้น (ยมกแปลว่าคู่ ไม้ยมกจึง ใช้สำหรับคำซ้ำที่มาเป็นคู่ ๆ กันเท่านั้น ไม่ได้มีไว้แทนคำอื่น ๆ ที่ มีเสียงเดียวกันทุกคำไป) หากไม่ใช่ไม้ยมก จะทำให้สังเกตยากว่า คำใดเป็นคำเดี่ยว คำใดเป็นคำซ้ำ เช่น ชวานาใส่เสื้อดำดำดำนานา หรือ พุดพุดไปอย่างนั้นเอง (พุดไม่ใช่คำซ้ำ) เป็นต้น การซ้ำคำ เป็น การนำคำคำเดียวกันซึ่งอาจเป็นคำนาม สรรพนาม กริยา หรือวิเศษณ์ก็ได้ มาซ้อนกัน เช่น เด็ก ๆ เรา ๆ เขียน ๆ สวย ๆ หรือนำคำที่ซ้ำกันมาซ้อนกันเข้าอีกทีแต่ความหมายจะต้องคล้ายกัน ใกล้เคียง กันหรือไปในทำนองเดียวกันด้วย เช่น เรา ๆ ท่าน ๆ อ่าน ๆ สวย ๆ งาม ๆ คำที่ซ้ำกันอาจมี ความหมายคงเดิมตามความหมายของคำเดี่ยว ๆ แต่อาจจะเน้นหรือไม่เน้นต่างกัน แต่บางที ความหมายอาจเปลี่ยนไปไม่เนื่องกับความหมายของคำเดี่ยว ๆ เลยก็มี (บรรจบ, 2544: 62 – 80) คำ ซ้ำแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การใช้คำซ้ำคำเดี่ยว คือ การนำคำคำเดียวกันมากล่าวซ้ำกันเพียงครั้งเดียว โดยใช้ เครื่องหมาย ไม้ยมก (๓) แสดงการซ้ำคำ
2. การใช้คำซ้ำซ้อนกัน คือ การนำคำซ้ำคำเดี่ยวตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาซ้อนกัน โดยคำซ้ำ ที่นำมาซ้อนกันนี้อาจมีความหมายใกล้เคียงกันหรือตรงข้ามกันก็ได้

10. คำประสมเกิดจากการนำคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปนำมาประสมกัน ทำให้เกิดคำและมีความหมายใหม่ หรือมีความหมายคงเดิมอยู่บ้าง คำประสมนี้มักจะเป็นคำนามหรือคำกริยา คำมูลนี้จะประสมกับคำไทยด้วยกันหรือกับต่างประเทศก็ได้ (วันเพ็ญ, 2539: 48)

11. คำขยาย คือ คำจำพวกที่ใช้ประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลกออกไป ได้แก่คำว่า ดี ชั่ว ขาว ดำ ดำ สูง เร็ว ช้า เป็นต้น สำหรับประกอบคำอื่น คือ ประกอบนาม, ประกอบสรรพนาม, ประกอบกริยา, ประกอบวิเศษณ์ด้วยกัน (พระยาอุปทิศศิลปสาร, 2545: 87) อีกทั้งยังใช้เป็นคำขยายคำที่อยู่ข้างหน้าให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

12. คำที่มีความหมายแฝง เป็นถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงรูปคำ กล่าวคือ ใช้คำอย่างหนึ่งแต่ไม่ได้มุ่งที่จะให้หมายความตามนั้น ผู้ส่งสารจะมุ่งแฝงความหมายอย่างอื่น และมุ่งให้เข้าใจตามความหมายที่แฝงนั้น (อรรถนพ, 2542: 76)

เกณฑ์การใช้โวหารภาพพจน์

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การวิเคราะห์การใช้โวหารภาพพจน์ของจุไรรัตน์ (2543: 39 – 44) จากหนังสือภาษากับการสื่อสารมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์โวหารดังนี้

1. อุปมา (simile) คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้วมีสภาพที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกันและใช้คำที่มีความหมายว่า เหมือนหรือคล้ายเป็นคำแสดงการเปรียบเทียบ เพื่อบอกให้เห็นจริงว่า เหมือนอย่างไร ในลักษณะใด เช่น ดวงหน้านางนวลกระจ่างดุจดวงจันทร์ เป็นต้น

2. อุปลักษณ์ (metaphor) คือการเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้แสดงการเปรียบเทียบว่า เป็น หรือ คือ ความหมายจึงลึกซึ้งกว่าอุปมา เช่น ลูกคือดวงตาดวงใจของพ่อแม่ เป็นต้น

3. อติพจน์ (hyperbole) คือการกล่าวเกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าวที่ต้องการย้ำความหมายให้ฟังหนักแน่นจริงจัง ทั้งผู้กล่าวและผู้ฟังก็เข้าใจว่ามีใช่เป็นการกล่าวเท็จ เช่น “ฉันหัวใจจะขาดแล้วนะ” หรือ “ชาติหน้าตอนบ่าย ๆ จึงจะได้พบคนดีเช่นนี้อีก” เป็นต้น

4. คำถามเชิงวาทศิลป์ หรือปฏิพจน์ (rhetorical question) คือการตั้งคำถาม แต่ไม่ได้หวังคำตอบ หรือถ้ามีคำตอบก็เป็นคำตอบที่ทั้งผู้ถามและผู้ตอบรู้ดีอยู่แล้ว นักเขียนจะใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ หรือปฏิพจน์เพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่านหรือสื่อความหมายและข้อคิดที่ต้องการ เช่น เราจะยอมให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงต่อไปอีกหรือ เป็นต้น

5. ปฏิทรรศน์ หรือปฏิกาคพจน์ (paradox) คือการใช้ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายตรงข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน เช่น ยิ่งรีบก็ยิ่งช้า หรือเป็นความมืดที่ เว็วสว่างไสว เป็นต้น

6. การเลียนเสียงธรรมชาติ (onomatopoeia) คือการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ หรือเลียนเสียงกิริยาอาการต่าง ๆ ของคน เช่น เสียงระฆังดังห่างเหง่วงแงวแงว เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนบทความ ลักษณะการใช้ภาษาในด้านต่าง ๆ และการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์วิเคราะห์ข้อมูล

2. ศึกษาบทความของเมอร์ลินในคอลัมน์ร้อยแปดพันเก้าในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่างปีพ.ศ. 2546 – 2548 โดยรวบรวมบทความตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2546 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 156 บทความ

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามานับถึกไว้ตามหมวดหมู่ที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในการเขียนบทความในด้าน
 - 1.1 การใช้คำ
 - 1.2 การใช้โวหารภาพพจน์
2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการใช้คำและการใช้โวหารภาพพจน์มาเรียบเรียงแบบพรรณนาวิเคราะห์
3. เสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์